Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 17ης Μαΐου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Εμπορικοί αντιπρόσωποι (ανεξάρτητοι επαγγελματίες) — Οδηγία 86/653/ΕΟΚ — Προμήθεια εμπορικού αντιπροσώπου — Άρθρο 11 — Μερική μη εκτέλεση συμβάσεως συναφθείσας μεταξύ τρίτου και του αντιπροσωπευόμενου — Συνέπειες όσον αφορά το δικαίωμα λήψεως προμήθειας — Έννοια της φράσεως "γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος"»

Στην υπόθεση C-48/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Okresný súd Dunajská Streda (πρωτοδικείο Dunajská Streda, Σλοβακία) με απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 Ιανουαρίου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

ERGO Poisťovňa a.s.

κατά

Alžbeta Barlíková,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (εισηγήτρια) και Κ. Λυκούργο, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Ricziová,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και M. Hellmann,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους K.-P. Wojcik, A. Tokár και L. Malferrari,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Ιανουαρίου 2017,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβακική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 11 της οδηγίας 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες) (ΕΕ 1986, L 382, σ. 17).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της ERGO Poist'ovňa a.s. (στο εξής: ERGO) και της Alžbeta Barlíková σχετικά με αξίωση της ERGO να καταβάλει η A. Barlíková χρηματικό ποσό ύψους 11 421,42 ευρώ, λόγω επιστροφής προμηθειών.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η δεύτερη και η τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 86/653 έχουν ως εξής:

«[εκτιμώντας] ότι οι διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών σε θέματα εμπορικής αντιπροσώπευσης επηρεάζουν αισθητά στο εσωτερικό της [Ευρωπαϊκής Ένωσης] τις συνθήκες ανταγωνισμού και άσκησης του επαγγέλματος, επηρεάζουν την προστασία των εμπορικών αντιπροσώπων στις σχέσεις τους με τους αντιπροσωπευόμενους και είναι επιζήμιες για την ασφάλεια των εμπορικών πράξεων· ότι, εξάλλου, οι διαφορές αυτές είναι δυνατό να παρεμποδίζουν αισθητά τη σύναψη και τη λειτουργία των συμβάσεων εμπορικής αντιπροσωπείας μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και εμπορικού αντιπροσώπου που είναι εγκατεστημένοι σε διαφορετικά κράτη μέλη·

[εκτιμώντας] ότι οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών πρέπει να διενεργούνται υπό συνθήκες που προσιδιάζουν σε ενιαία αγορά, πράγμα που επιβάλλει την προσέγγιση των συστημάτων δικαίου των κρατών μελών στον απαραίτητο βαθμό για την καλή λειτουργία της κοινής αυτής αγοράς· ότι, για τον σκοπό αυτό, οι έστω ενοποιημένοι κανόνες για τις συγκρούσεις νόμων δεν εξαλείφουν στον τομέα της εμπορικής αντιπροσωπείας τις προαναφερόμενες δυσχέρειες και συνεπώς δεν καθιστούν περιττή την προτεινόμενη εναρμόνιση.»

4 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, εμπορικός αντιπρόσωπος είναι εκείνος στον οποίο, υπό την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή, ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου, το οποίο καλείται στο εξής "αντιπροσωπευόμενος", την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου.»

5 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«Ο εμπορικός αντιπρόσωπος οφείλει κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων του να μεριμνά για τα συμφέροντα του αντιπροσωπευόμενου και να [ενεργεί] νόμιμα και με καλή πίστη.»

6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της ιδίας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Ο αντιπροσωπευόμενος οφείλει, [σ]τις σχέσεις του με τον εμπορικό αντιπρόσωπο, να [ενεργεί] νόμιμα και με καλή πίστη.»

7 Το κεφάλαιο ΙΙΙ της οδηγίας 86/653, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αμοιβή», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τους κανόνες που έχουν εφαρμογή στην περίπτωση κατά την οποία ο εμπορικός αντιπρόσωπος αμείβεται διά της λήψεως προμήθειας. Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, συνιστά προμήθεια κατά την εν λόγω οδηγία «[κ]άθε στοιχείο της αμοιβής το οποίο μεταβάλλεται ανάλογα με τον αριθμό και την αξία των υποθέσεων».

8 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας έχει ως εξής:

«Για εμπορική πράξη που έχει συναφθεί κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης εμπορικής αντιπροσωπείας, ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται προμήθεια:

α) αν η πράξη έχει συναφθεί χάρη στην παρέμβασή του

ή

β) αν η πράξη έχει συναφθεί με τρίτο με τον οποία ο αντιπρόσωπος έχει συνάψει προηγουμένως πράξεις του ίδιου είδους ώστε να τον έχει καταστήσει πελάτη.»

9 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, της ιδίας οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«Η αξίωση επί της προμήθειας υφίσταται από τον χρόνο και κατά το μέτρο που συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:

α) ο αντιπροσωπευόμενος εξετέλεσε την πράξη·

β) ο αντιπροσωπευόμενος όφειλε να είχε εκτελέσει την πράξη δυνάμει της συμφωνίας που έχει συναφθεί με τον τρίτο·

γ) ο τρίτος εξετέλεσε την πράξη.»

10 Το άρθρο 11 της οδηγίας 86/653 ορίζει τα εξής:

«1. Το δικαίωμα επί της προμήθειας αποσβέννυται μόνον εφόσον:

— αποδεικνύεται ότι η σύμβαση μεταξύ του τρίτου και του [αντιπροσωπευομένου] δεν θα εκτελεσθεί

και

— η μη εκτέλεση δεν οφείλεται σε γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος.

2. Οι προμήθειες που έχει ήδη εισπράξει ο εμπορικός αντιπρόσωπος επιστρέφονται εάν το σχετικό δικαίωμα αποσβεστεί.

3. Δεν επιτρέπεται να συμφωνηθεί παρέκκλιση από τη διάταξη της παραγράφου 1 εις βάρος του εμπορικού αντιπροσώπου.»

Το σλοβακικό δίκαιο

Ο εμπορικός κώδικας

11 Το άρθρο 642 του Obchodný zákonník (εμπορικού κώδικα), το οποίο αφορά τη σύμβαση διαμεσολαβήσεως, ορίζει τα εξής:

«Με τη σύναψη συμβάσεως διαμεσολαβήσεως, ο μεσάζων αναλαμβάνει να ασκήσει δραστηριότητα με την οποία καθίσταται δυνατή στον ενδιαφερόμενο η σύναψη συμβάσεως με τρίτο, ο δε ενδιαφερόμενος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει αμοιβή (προμήθεια) στον μεσάζοντα.»

12 Η οδηγία 86/653 μεταφέρθηκε στη σλοβακική έννομη τάξη με τα άρθρα 652 επ. του εμπορικού κώδικα. Το άρθρο 652, παράγραφος 1, του κώδικα αυτού προβλέπει τα ακόλουθα:

«Με τη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας, ο εμπορικός αντιπρόσωπος αναλαμβάνει, ως επαγγελματίας, να ασκεί για τον αντιπροσωπευόμενο δραστηριότητα που συνίσταται στη σύναψη συγκεκριμένου είδους συμβάσεων (στο εξής: πράξεις) ή να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις εν λόγω συμβάσεις επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, ο δε αντιπροσωπευόμενος αναλαμβάνει να καταβάλλει προμήθεια στον εμπορικό αντιπρόσωπο.»

13 Το άρθρο 660, παράγραφοι 1 και 2, του ιδίου κώδικα ορίζει τα εξής:

«1. Το δικαίωμα λήψεως προμήθειας υφίσταται αφότου […]

α) ο αντιπροσωπευόμενος εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την πράξη ή

β) ο αντιπροσωπευόμενος όφειλε να έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την πράξη […] ή

γ) ο τρίτος εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την πράξη.

2. Το δικαίωμα λήψεως προμήθειας γεννάται το αργότερο όταν ο τρίτος εκπληρώσει το μέρος υποχρεώσεων που του αναλογεί ή θα έπρεπε να έχει εκπληρώσει αν ο αντιπροσωπευόμενος είχε εκπληρώσει το μέρος των υποχρεώσεων που αναλογεί σε εκείνον. Εντούτοις, εάν ο τρίτος οφείλει να εκπληρώσει την υποχρέωσή του μόνον κατόπιν της παρελεύσεως χρονικού διαστήματος μεγαλύτερου του εξαμήνου από τη σύναψη της συμβάσεως, ο εμπορικός αντιπρόσωπος αποκτά δικαίωμα λήψεως της προμήθειας κατόπιν της συνάψεως της εν λόγω συμβάσεως.»

14 Το άρθρο 662, παράγραφοι 1 και 3, του εμπορικού κώδικα ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Το δικαίωμα λήψεως προμήθειας αποσβέννυται μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι η σύμβαση μεταξύ του αντιπροσωπευόμενου και του τρίτου δεν θα εκτελεσθεί και ότι η μη εκτέλεση δεν οφείλεται σε γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος, εκτός αν η σύμβαση ορίζει άλλως.

[…]

3. Η κατά την παράγραφο 1 απόσβεση του δικαιώματος λήψεως προμήθειας δύναται να επέλθει και διά συμφωνίας συναπτομένης αποκλειστικώς προς όφελος του εμπορικού αντιπροσώπου.»

Ο αστικός κώδικας

15 Το άρθρο 801, παράγραφοι 1 και 2, του Občiansky zákonník (αστικού κώδικα) ορίζει τα εξής:

«1. Η ασφαλιστική σύμβαση λύεται όταν το ασφάλιστρο για την πρώτη περίοδο ασφαλίσεως ή το μοναδικό ασφάλιστρο δεν καταβλήθηκε εντός τριών μηνών από την ημέρα που κατέστη απαιτητό.

2. Η ασφαλιστική σύμβαση λύεται επίσης όταν το ασφάλιστρο για τη μεταγενέστερη περίοδο ασφαλίσεως δεν καταβλήθηκε εντός μηνός από την ημέρα κοινοποιήσεως εγγράφου οχλήσεως από τον ασφαλιστή προς τον ασφαλιζόμενο, προκειμένου ο δεύτερος να καταβάλει τα οφειλόμενα ποσά, αν το ασφάλιστρο δεν είχε καταβληθεί πριν από την κοινοποίηση του εν λόγω εγγράφου οχλήσεως […]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

16 Στις 13 Μαρτίου 2012 η ασφαλιστική εταιρία ERGO και η A. Barlíková σύναψαν σύμβαση φέρουσα τον τίτλο «σύμβαση διαμεσολαβήσεως με συνδεδεμένο χρηματοοικονομικό πράκτορα» (στο εξής: επίμαχη σύμβαση). Η σύμβαση αυτή παρέπεμπε στο άρθρο 642 του εμπορικού κώδικα.

17 Η εν λόγω σύμβαση όριζε ότι η A. Barlíková αναλάμβανε την υποχρέωση να ασκεί, προς όφελος της ERGO, δραστηριότητα «ασφαλιστικής διαμεσολαβήσεως». Η δραστηριότητα αυτή συνίστατο, ιδίως, στην προσέγγιση υποψήφιων πελατών και στην υποβολή προσφοράς για τη σύναψη ασφαλιστικής συμβάσεως με την εταιρία αυτή. Η A. Barlíková ήταν επίσης εξουσιοδοτημένη να συνάπτει τις ασφαλιστικές συμβάσεις αυτές επ' ονόματι και για λογαριασμό της ERGO.

18 Η A. Barlíková δικαιούταν προμήθεια για τη σύναψη κάθε νέας ασφαλιστικής συμβάσεως, η οποία συνίστατο σε ορισμένο ποσοστό επί του ασφαλιζόμενου ποσού ή του ετήσιου ασφαλίστρου. Η προμήθεια αυτή θα προκαταβαλλόταν στην A. Barlíková αμέσως μετά τη σύναψη της συμβάσεως με τον πελάτη. Ωστόσο, για την οριστική κτήση του δικαιώματος λήψεως προμήθειας απαιτούνταν να μη λυθεί η σύμβαση πριν από την παρέλευση τριών ή πέντε ετών.

19 Επιπλέον, με την επίμαχη σύμβαση οριζόταν ότι η μη καταβολή των ασφαλίστρων εκ μέρους του πελάτη συνεπαγόταν την απόσβεση του δικαιώματος λήψεως προμήθειας, σε περίπτωση κατά την οποία το ασφάλιστρο δεν καταβαλλόταν κατά τους πρώτους μήνες κατόπιν της θέσεως σε ισχύ της ασφαλιστικής συμβάσεως, ή την αναλογική μείωση του ποσού της προμήθειας, σε περίπτωση κατά την οποία ο πελάτης έπαυε να καταβάλλει τα οφειλόμενα ποσά μετά την παρέλευση τριμήνου από τη θέση της συμβάσεως αυτής σε ισχύ.

20 Η A. Barlíková προσέλκυσε πλείονες πελάτες για λογαριασμό της ERGO. Σύμφωνα με την επίμαχη σύμβαση, κατόπιν της συνάψεως των ασφαλιστικών συμβάσεων με τους εν λόγω πελάτες, προκαταβάλλονταν στην A. Barlíková οι οφειλόμενες σε αυτήν μη οριστικές προμήθειες. Ωστόσο, τρεις έως έξι μήνες μετά την υπογραφή των ασφαλιστικών συμβάσεων αυτών, ορισμένοι πελάτες έπαυσαν να καταβάλλουν το συμφωνημένο βάσει των εν λόγω συμβάσεων ασφάλιστρο, η δε όχληση εκ μέρους της ERGO για την καταβολή των οφειλομένων ποσών απέβη άκαρπη. Κατά συνέπεια, οι συμβάσεις αυτές λύθηκαν αυτοδικαίως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 801 του αστικού κώδικα. Ορισμένοι πελάτες γνωστοποίησαν στην ERGO ότι έπαυσαν την καταβολή των εν λόγω ασφαλίστρων επειδή απώλεσαν την αρχική εμπιστοσύνη τους προς την εταιρία αυτή, λόγω του ότι η αντιμετώπισή τους από την εταιρία δεν ήταν η προσήκουσα.

21 Κατόπιν της λύσεως των οικείων ασφαλιστικών συμβάσεων, κατ' εφαρμογήν της επίμαχης συμβάσεως, η ERGO αξίωσε από την A. Barlíková την επιστροφή των προμηθειών που είχαν προκαταβληθεί στη δεύτερη και οι οποίες ανέρχονταν συνολικά στο ποσό των 11 421,42 ευρώ. Δεδομένου ότι η A.

Barlíková δεν εξόφλησε το ποσό αυτό, η ERGO άσκησε αγωγή ενώπιον του Okresný súd Dunajská Streda (πρωτοδικείου Dunajská Streda, Σλοβακία) με αίτημα να υποχρεωθεί η εναγόμενη να καταβάλει το εν λόγω ποσό.

22 Ενώπιον του ως άνω δικαστηρίου, η A. Barlíková υποστήριξε ότι υπαίτια για τη λύση των εν λόγω ασφαλιστικών συμβάσεων ήταν η ERGO. Συγκεκριμένα, από τις επιστολές που απηύθυναν πλείονες πελάτες στην εταιρία αυτή προέκυπτε ότι δεν έτυχαν της προσήκουσας μεταχειρίσεως εκ μέρους της, καθόσον, μεταξύ άλλων, η εταιρία τούς έθετε μεγάλο αριθμό ερωτήσεων ακόμη και μετά τη σύναψη της ασφαλιστικής συμβάσεως και τους απέστελλε υπενθυμίσεις μολονότι αυτοί είχαν ήδη καταβάλει τα ασφάλιστρα.

23 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν αντιβαίνουν στο άρθρο 662 του εμπορικού κώδικα, με το οποίο μεταφέρεται στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 11 της οδηγίας 86/653, οι ρήτρες της επίμαχης συμβάσεως, βάσει των οποίων η μη καταβολή των ασφαλίστρων που προβλέπει η συναφθείσα μεταξύ αντιπροσωπευομένου και τρίτου σύμβαση έχει ως αποτέλεσμα, κατά περίπτωση, την απόσβεση του δικαιώματος προμήθειας ή τη μείωση του ποσού της προμήθειας αυτής αναλογικώς προς το χρονικό διάστημα κατά το οποίο εκτελέσθηκε η σύμβαση αυτή.

24 Προς τούτο, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, αφενός, αν το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας αυτής καθιστά δυνατό να λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των συμβάσεων μακράς χρονικής διάρκειας ισχύος. Επισημαίνει συναφώς ότι η εν λόγω οδηγία δεν αφορά την περίπτωση της μερικής μη εκτελέσεως συμβάσεως. Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να διευκρινισθεί η έννοια της «υπαιτιότητας του αντιπροσωπευομένου», κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της ιδίας οδηγίας. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η διευκρίνιση αυτή είναι σημαντική για την υπό κρίση υπόθεση, λόγω του ιδιαίτερου καθεστώτος που διέπει τη λύση των ασφαλιστικών συμβάσεων, κατά το άρθρο 801, παράγραφος 2, του αστικού κώδικα. Βάσει της διατάξεως αυτής, οι ασφαλιζόμενοι θα μπορούν να λύσουν τις συμβάσεις παραλείποντας να καταβάλουν τα οφειλόμενα ασφάλιστρα, μολονότι θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τους συνήθεις τρόπους λύσεως της συμβάσεως, όπως είναι η καταγγελία ή η υπαναχώρηση. Από νομικής απόψεως, ο λόγος λύσεως της συμβάσεως αντλείται από τη μη καταβολή του ασφαλίστρου, στοιχείο που συνιστά παράβαση των υποχρεώσεων του ασφαλισμένου. Ωστόσο, η μη καταβολή αυτή μπορεί να εξηγηθεί από άλλους λόγους που είχαν ως αποτέλεσμα να ενεργήσει ο ασφαλισμένος κατά τον ως άνω τρόπο.

25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Okresný súd Dunajská Streda (πρωτοδικείο Dunajská Streda, Σλοβακία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1)

Έχει η φράση "η σύμβαση μεταξύ του τρίτου και του [αντιπροσωπευομένου] δεν θα εκτελεσθεί", η οποία περιέχεται στο άρθρο 11 της οδηγίας 86/653, την έννοια ότι αφορά:

α) είτε την πλήρη μη εκτέλεση της συμβάσεως, δηλαδή την περίπτωση κατά την οποία ούτε ο τρίτος ούτε ο αντιπροσωπευόμενος προέβησαν, έστω εν μέρει, στην προβλεπόμενη από τη σύμβαση παροχή προς τον αντισυμβαλλόμενο,

β) είτε τη μερική μη εκτέλεση της συμβάσεως, όπως είναι η μη επίτευξη του προβλεπόμενου όγκου πράξεων ή η μη τήρηση της προβλεπόμενης διάρκειας ισχύος της συμβάσεως;

2) Αν υποτεθεί ότι προσήκουσα είναι η ερμηνεία που διαλαμβάνεται στο στοιχείο β' του πρώτου ερωτήματος, έχει το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 την έννοια ότι δεν συνιστά παρέκκλιση εις βάρος του εμπορικού αντιπροσώπου η ρήτρα συμβάσεως εμπορικής αντιπροσωπείας βάσει της οποίας ο εμπορικός αντιπρόσωπος οφείλει να επιστρέψει ανάλογο

ποσοστό επί της προμήθειάς του αν η σύμβαση μεταξύ του τρίτου και του αντιπροσωπευομένου δεν εκτελέστηκε στο μέτρο που προβλέπεται στην εν λόγω σύμβαση ή στο μέτρο που προβλέπεται στη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας;

3) Σε περίπτωση όπως αυτή της υπό κρίση υποθέσεως, συνεπάγεται η αξιολόγηση της "μη υπαιτιότητας του αντιπροσωπευόμενου", κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 86/653, ότι:
   α) πρέπει να εξεταστούν μόνον οι νομικές περιστάσεις που οδήγησαν ευθέως στη λύση της συμβάσεως (όπως η λύση της συμβάσεως λόγω της μη εκτελέσεως των συμβατικών υποχρεώσεων από τον τρίτο) ή
   β) πρέπει να εξεταστεί επίσης αν οι εν λόγω περιστάσεις οφείλονται στη συμπεριφορά του αντιπροσωπευόμενου στο πλαίσιο της έννομης σχέσεως με τον τρίτο, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα να απολέσει ο δεύτερος την εμπιστοσύνη του προς τον αντιπροσωπευόμενο και, στη συνέχεια, να παραβεί τις συμβατικές υποχρεώσεις του;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

26 Καταρχάς, πρέπει, αφενός, να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η ERGO διατείνεται, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ότι η οδηγία 86/653 δεν έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης, καθόσον η επίμαχη σύμβαση, λαμβανομένων υπόψη του τίτλου που φέρει και της εκ μέρους της παραπομπής στο άρθρο 642 του εμπορικού κώδικα, δεν αποτελεί σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά σύμβαση διαμεσολαβήσεως.

27 Αρκεί, συναφώς, η διαπίστωση ότι από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η επίμαχη σύμβαση πρέπει να χαρακτηρισθεί ως σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας και όχι ως σύμβαση διαμεσολαβήσεως. Η παρούσα απόφαση στηρίζεται, επομένως, στην παραδοχή αυτή.

28 Αφετέρου, επισημαίνεται ότι, βεβαίως, η σύμβαση αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 86/653, η οποία έχει εφαρμογή, σύμφωνα με τον ορισμό της έννοιας του «εμπορικού αντιπροσώπου» που περιέχεται στο άρθρο της 1, παράγραφος 2, μόνο στην περίπτωση των εμπορικών αντιπροσώπων στους οποίους ανατίθεται, επί μονίμου βάσεως, είτε η διαπραγμάτευση είτε η διαπραγμάτευση και η σύναψη πωλήσεως ή αγοράς εμπορευμάτων. Εμπορικός αντιπρόσωπος του οποίου η δραστηριότητα συνίσταται, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης, στη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμβάσεων παροχής ασφαλιστικών υπηρεσιών δεν εμπίπτει, επομένως, στον ορισμό του εν λόγω άρθρου 1, παράγραφος 2.

29 Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία, σε περίπτωση κατά την οποία εθνική νομοθεσία αποσκοπεί στην εναρμόνιση των λύσεων που προβλέπει για τις αμιγώς εσωτερικής φύσεως υποθέσεις με αυτές που έχει προκρίνει το δίκαιο της Ένωσης, προκειμένου, ιδίως, να αποτραπούν διακρίσεις εις βάρος των ημεδαπών ή ενδεχόμενες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, ή, ακόμη, να διασφαλισθεί η εφαρμογή ενιαίας διαδικασίας επί παρεμφερών περιπτώσεων, υφίσταται σαφώς συμφέρον να ερμηνεύονται ομοιόμορφα οι διατάξεις ή οι έννοιες που αντιστοιχούν σε διατάξεις ή έννοιες του δικαίου της Ένωσης, ανεξαρτήτως των συνθηκών υπό τις οποίες αυτές τυγχάνουν εφαρμογής, προκειμένου να αποφεύγονται στο μέλλον αποκλίσεις ως προς την ερμηνεία (απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, σκέψη 17 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι έχει επίγνωση του ότι η διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Εντούτοις, παραπέμποντας στην απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Μαρτίου 2006, Poseidon Chartering (C-3/04, EU:C:2006:176), εκτίμησε ότι οι διατάξεις της οδηγίας 86/653 έχουν εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, η οποία αφορά σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας σχετική με την παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών.

31 Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως, η οδηγίας 86/653 μεταφέρθηκε στη σλοβακική έννομη τάξη με τα άρθρα 652 επ. του εμπορικού κώδικα. Όπως παρατήρησε η Σλοβακική Κυβέρνηση, τα άρθρα αυτά δεν αφορούν μόνον την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων, αλλά και τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών. Ως εκ τούτου, μεταφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη, ο Σλοβάκος νομοθέτης είχε την πρόθεση να τύχουν της ίδιας μεταχειρίσεως τόσο οι συμβάσεις αντιπροσωπείας που αφορούν εμπορεύματα όσο και εκείνες που αφορούν υπηρεσίες.

32 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

33 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι αφορά όχι μόνον τις περιπτώσεις ολικής μη εκτελέσεως της συμβάσεως μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου, αλλά και τις περιπτώσεις μερικής μη εκτελέσεως της συμβάσεως αυτής, όπως είναι η μη επίτευξη του συμπεφωνημένου όγκου πράξεων ή η μη τήρηση της προβλεπόμενης διάρκειας ισχύος της εν λόγω συμβάσεως.

34 Κατά την πλειονότητα των γλωσσικών αποδόσεων της διατάξεως, το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι το δικαίωμα λήψεως προμήθειας αποσβέννυται μόνον «εφόσον και στο μέτρο κατά το οποίο» αποδεικνύεται ότι η σύμβαση μεταξύ του τρίτου και του αντιπροσωπευομένου δεν θα εκτελεσθεί.

35 Η χρήση της φράσεως «στο μέτρο κατά το οποίο» δηλώνει ότι, προκειμένου να διακριβωθεί αν αποσβέσθηκε το δικαίωμα λήψεως προμήθειας, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο βαθμός μη εκτελέσεως της συμβάσεως. Επομένως, από τη χρήση της φράσεως αυτής μπορεί να συναχθεί ότι το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της εν λόγω οδηγίας αφορά τόσο τις περιπτώσεις ολικής όσο και τις περιπτώσεις μερικής μη εκτελέσεως της συμβάσεως.

36 Ωστόσο, οι αποδόσεις του άρθρου 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 86/653 στην τσεχική, τη λεττονική και τη σλοβακική γλώσσα δεν περιέχουν φράση δυνάμενη να μεταφρασθεί ως «στο μέτρο κατά το οποίο».

37 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όμως, οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται κατά ομοιόμορφο τρόπο, με γνώμονα την απόδοσή τους σε όλες τις γλώσσες της Ένωσης. Σε περίπτωση διαστάσεως μεταξύ των αποδόσεων νομοθετήματος της Ένωσης στις διάφορες γλώσσες, η επίμαχη διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται βάσει της εν γένει οικονομίας και του σκοπού που επιδιώκεται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 1ης Μαρτίου 2016, Alo και Osso, C-443/14 και C-444/14, EU:C:2016:127, σκέψη 27).

38 Ως εκ τούτου, λαμβανομένης υπόψη της διαστάσεως που επισημάνθηκε στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα την εν γένει οικονομία και τον σκοπό της οδηγίας αυτής.

39 Πρώτον, όσον αφορά την εν γένει οικονομία της οδηγίας 86/653, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι ο εμπορικός αντιπρόσωπος δικαιούται προμήθεια, μεταξύ άλλων, εφόσον η πράξη έχει συναφθεί χάρη στην παρέμβασή του. Με το άρθρο 10, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζεται, πάντως, ότι η αξίωση επί της προμήθειας υφίσταται «από τον χρόνο και

κατά το μέτρο που» η πράξη εκτελέσθηκε ή έπρεπε να έχει εκτελεσθεί. Βεβαίως, δεν είναι δυνατό να συναχθεί συμπέρασμα από τη χρήση της φράσεως «κατά το μέτρο [στο οποίο]», δεδομένου ότι η φράση αυτή δεν χρησιμοποιείται σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις της διατάξεως αυτής.

40 Ωστόσο, από την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 86/653 προκύπτει ότι, μολονότι ο εμπορικός αντιπρόσωπος έχει δικαίωμα λήψεως προμήθειας για τις πράξεις που σύναψε ο αντιπροσωπευόμενος με πελάτες του οποίους προσέλκυσε ο αντιπρόσωπος, το δικαίωμα αυτό υφίσταται μόνον από τον χρόνο κατά τον οποίο εκτελέσθηκαν ή έπρεπε να έχουν εκτελεσθεί οι επίμαχες πράξεις. Είναι, επομένως, δυνατό να συναχθεί εξ αυτού ότι η αξίωση επί της προμήθειας υφίσταται αναλόγως της εκτελέσεως αυτής, η οποία, όσον αφορά τις διαρκείς συμβάσεις μακράς χρονικής διάρκειας ισχύος, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης ασφαλιστικές συμβάσεις, κλιμακώνεται χρονικώς. Εάν, όμως, η αξίωση επί της προμήθειας υφίσταται μόνον αναλογικώς προς την εκτέλεση των πράξεων αυτών, το δικαίωμα λήψεως προμήθειας αποσβέννυται καθόσον οι πράξεις αυτές δεν εκτελέσθηκαν. Επομένως, το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας αυτής πρέπει να ερμηνευθεί ως έχον την έννοια ότι αφορά και τις περιπτώσεις μερικής μη εκτελέσεως της συμβάσεως που συνάφθηκε μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου.

41 Δεύτερον, όσον αφορά τον σκοπό της οδηγίας 86/653, υπενθυμίζεται ότι από τη δεύτερη και την τρίτη αιτιολογική σκέψη της προκύπτει ότι η οδηγία αυτή σκοπεί, μεταξύ άλλων, να προστατεύσει τους εμπορικούς αντιπροσώπους στις σχέσεις τους με τους αντιπροσωπευόμενους (βλ., σχετικώς, απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, σκέψη 23).

42 Ωστόσο, από το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι ο εμπορικός αντιπρόσωπος και ο αντιπροσωπευόμενος οφείλουν να ενεργούν νόμιμα και με καλή πίστη στο πλαίσιο των αμοιβαίων σχέσεών τους. Επίσης, από το άρθρο 10, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι βούληση του νομοθέτη ήταν να εξαρτάται η εκ μέρους του αντιπροσώπου λήψη της προμήθειας από την εκτέλεση της συμβάσεως και όχι από τη σύναψη της.

43 Τυχόν ερμηνεία, όμως, του άρθρου 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 ως έχοντος την έννοια ότι αφορά αποκλειστικώς την περίπτωση ολικής μη εκτελέσεως της συμβάσεως θα αντέβαινε στον σκοπό των μνημονευθεισών στην προηγούμενη σκέψη διατάξεων της οδηγίας αυτής, καθώς και της εν λόγω οδηγίας εν γένει, εφόσον, στην περίπτωση των συμβάσεων μακράς χρονικής διάρκειας ισχύος, όπως είναι οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης ασφαλιστικές συμβάσεις, διασφαλιζόταν το σύνολο της προμήθειας του αντιπροσώπου ήδη από τον χρόνο ενάρξεως της εκτελέσεως των συμβάσεων αυτών, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ενδεχόμενο μερικής μη εκτελέσεώς τους.

44 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι δεν αφορά μόνον τις περιπτώσεις ολικής μη εκτελέσεως της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως, αλλά και τις περιπτώσεις μερικής μη εκτελέσεως, όπως είναι η μη επίτευξη του προβλεπομένου από τη σύμβαση όγκου πράξεων ή τη μη τήρηση της προβλεπομένης διάρκειας ισχύος της εν λόγω συμβάσεως.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

45 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 11, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι η ρήτρα συμβάσεως εμπορικής αντιπροσωπείας, βάσει της οποίας ο εμπορικός αντιπρόσωπος οφείλει να επιστρέψει, αναλογικώς,

ποσοστό επί της προμήθειάς του σε περίπτωση μερικής μη εκτελέσεως της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως, συνιστά «παρέκκλιση εις βάρος του εμπορικού αντιπροσώπου», κατά το άρθρο 11, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής.

46 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 3, της οδηγίας 86/653, απαγορεύεται να συμφωνηθεί παρέκκλιση από τη διάταξη του άρθρου της 11, παράγραφος 1 εις βάρος του εμπορικού αντιπροσώπου.

47 Ωστόσο, το γεγονός ότι με τη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας επιβάλλεται στον αντιπρόσωπο υποχρέωση να επιστρέψει, αναλογικώς, ποσοστό επί της προμήθειάς του, σε περίπτωση κατά την οποία η συναφθείσα μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου σύμβαση εκτελέσθηκε μόνον εν μέρει, δεν μπορεί, καταρχήν, να χαρακτηρισθεί ως «παρέκκλιση εις βάρος του εμπορικού αντιπροσώπου», κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 3, της οδηγίας 86/653. Αντιθέτως, η υποχρέωση αυτή είναι σύμφωνη με όσα ορίζει το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας αυτής.

48 Πράγματι, από την απάντηση που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα συνάγεται ότι το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι το δικαίωμα του εμπορικού αντιπροσώπου να λάβει προμήθεια μπορεί να αποσβεσθεί και στην περίπτωση μερικής μη εκτελέσεως της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως. Επιπλέον, βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, οι προμήθειες που έχει ήδη εισπράξει ο εμπορικός αντιπρόσωπος επιστρέφονται εάν το σχετικό δικαίωμα αποσβεσθεί. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, ο εμπορικός αντιπρόσωπος μπορεί να υποχρεωθεί να επιστρέψει τις προμήθειες που του έχουν ήδη καταβληθεί, στο μέτρο κατά το οποίο δεν εκτελέσθηκε η συναφθείσα μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου σύμβαση.

49 Πρέπει, πάντως, να δειυκρινισθεί, αφενός, ότι η υποχρέωση επιστροφής της προμήθειας πρέπει να είναι αυστηρώς ανάλογη του εύρους της μη εκτελέσεως της συμβάσεως. Ενδεχόμενη υποχρέωση επιστροφής ποσοστού επί της προμήθειας αναλογικώς μεγαλύτερου του εύρους της μη εκτελέσεως αυτής θα συνιστούσε, πράγματι, παρέκκλιση εις βάρος του εμπορικού αντιπροσώπου, η οποία απαγορεύεται βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 3, της οδηγίας 86/653. Αντιθέτως, εξακολουθεί να είναι δυνατή παρέκκλιση υπέρ του εμπορικού αντιπροσώπου, η οποία θα συνίσταται σε απαίτηση επιστροφής ποσοστού επί της προμήθειας μικρότερου του εύρους της μη εκτελέσεως της συμβάσεως.

50 Αφετέρου, από το άρθρο 11, παράγραφος 3, της οδηγίας 86/653 προκύπτει ότι δεν επιτρέπεται παρέκκλιση, συμφωνηθείσα συμβατικώς, από την δεύτερη προϋπόθεση που προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, βάσει της οποίας το δικαίωμα λήψεως προμήθειας αποσβέννυται μόνον εφόσον η μη εκτέλεση της συμβάσεως δεν οφείλεται σε περιστάσεις για τις οποίες υπαίτιος είναι ο αντιπροσωπευόμενος. Συμβατική ρήτρα προβλέπουσα την απόσβεση του δικαιώματος λήψεως προμήθειας σε περιστάσεις υπό τις οποίες η μη εκτέλεση της συμβάσεως οφείλεται σε υπαιτιότητα του αντιπροσωπευομένου θα αντέβαινε, κατά συνέπεια, στο εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 3.

51 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 11, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι η ρήτρα συμβάσεως εμπορικής αντιπροσωπείας, βάσει της οποίας ο εμπορικός αντιπρόσωπος οφείλει να επιστρέψει, αναλογικώς, ποσοστό επί της προμήθειάς του σε περίπτωση μερικής μη εκτελέσεως της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως, δεν συνιστά «παρέκκλιση εις βάρος του εμπορικού αντιπροσώπου», κατά το εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 3, εφόσον το ποσοστό επί της προμήθειας που πρέπει να επιστραφεί είναι ανάλογο του εύρους της μη εκτελέσεως της συμβάσεως αυτής και υπό τον όρο ότι η μη εκτέλεση αυτή δεν οφείλεται σε περιστάσεις για τις οποίες είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος.

Επί του τρίτου ερωτήματος

52 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 11, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι η φράση «γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος» αφορά αποκλειστικώς τους νομικής φύσεως λόγους που είχαν ως άμεση συνέπεια τη λύση της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως ή αν η φράση αυτή αφορά το σύνολο των νομικών και πραγματικών περιστάσεων για τις οποίες είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος και στις οποίες οφείλεται η μη εκτέλεση της συμβάσεως αυτής.

53 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η μη εκτέλεση των ασφαλιστικών συμβάσεων στην οποία θεμελιωνόταν, κατά την ERGO, η αξίωση επιστροφής των προμηθειών που είχε εισπράξει η A. Barlíková, οφείλεται στην εκ μέρους ορισμένων πελατών μη καταβολή των οφειλομένων βάσει των εν λόγω συμβάσεων ασφαλίστρων. Βάσει του σλοβακικού δικαίου, η εν λόγω περίσταση συνεπάγεται αφεαυτής, σύμφωνα με το άρθρο 801 του αστικού κώδικα, την αυτοδίκαιη λύση των οικείων συμβάσεων. Κατά το αιτούν δικαστήριο, όμως, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η εκ μέρους των οικείων πελατών μη καταβολή των εν λόγω ασφαλίστρων οφειλόταν στην απώλεια της εμπιστοσύνης προς τον αντιπροσωπευόμενο, ο οποίος δεν επέδειξε επαγγελματική συμπεριφορά προς τους πελάτες αυτούς.

54 Η έννοια της φράσεως «γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος» δεν ορίζεται στην οδηγία 86/653. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 53 των προτάσεών του, σε ορισμένες από τις γλωσσικές αποδόσεις της οδηγίας αυτής, μεταξύ των οποίων και στην απόδοση στη γαλλική γλώσσα, το άρθρο της 11, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, διατυπώνεται με ουδέτερους όρους, περιοριζόμενο να υποδηλώσει ότι η μη εκτέλεση της συναφθείσας με τον τρίτο συμβάσεως δεν μπορεί να καταλογισθεί στον αντιπροσωπευόμενο. Αντιθέτως, σε άλλες γλωσσικές αποδόσεις της οδηγίας αυτής, μεταξύ των οποίων και στην απόδοση στη σλοβακική γλώσσα, η διάταξη αυτή παραπέμπει σε υπαιτιότητα του αντιπροσωπευομένου νοούμενη ως πταίσμα.

55 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 πρέπει, επομένως, σύμφωνα με τη μνημονευθείσα στη σκέψη 37 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, να ερμηνευθεί με γνώμονα, ιδίως, τον σκοπό της οδηγίας αυτής.

56 Στις σκέψεις 41 και 42 της παρούσας αποφάσεως επισημάνθηκε ότι η εν λόγω οδηγία αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην προστασία του εμπορικού αντιπροσώπου, μνημονεύει δε, επιπλέον, τις, στηριζόμενες στη νομιμότητα και την καλή πίστη, σχέσεις μεταξύ του εμπορικού αντιπροσώπου και του αντιπροσωπευομένου. Η προϋπόθεση περί του ότι η μη εκτέλεση δεν πρέπει να οφείλεται σε περιστάσεις για τις οποίες είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος συμβάλλει στην επίτευξη των σκοπών αυτών, αποτρέποντας το ενδεχόμενο απαλλαγής του αντιπροσωπευομένου από την υποχρέωσή του να καταβάλει την προμήθεια στον αντιπρόσωπο, μολονότι η μη εκτέλεση της πράξεως οφείλεται στον αντιπροσωπευόμενο.

57 Τυχόν στενός ορισμός της φράσεως «γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος», ο οποίος θα παρέπεμπε αποκλειστικώς στους νομικής φύσεως λόγους που είχαν ως άμεση συνέπεια τη λύση της συμβάσεως, ανεξαρτήτως των πραγματικών ή νομικών περιστάσεων που εξηγούν τη λύση αυτή, δεν θα ήταν σύμφωνος με τους εν λόγω σκοπούς. Πράγματι, ο στενός αυτός ορισμός δεν θα καθιστούσε δυνατό να εκτιμηθεί αν, στην πράξη, η λύση της συμβάσεως οφείλεται στον αντιπροσωπευόμενο ή αν η μη εκτέλεση της συμβάσεως μπορεί να του καταλογισθεί. Θα υπήρχαν, επομένως, περιπτώσεις κατά τις οποίες ο αντιπροσωπευόμενος θα μπορούσε να αποφύγει την καταβολή της προμήθειας, μολονότι η λύση αυτή της συμβάσεως θα αποτελούσε συνέπεια της δικής του συμπεριφοράς.

58 Τούτο θα συνέβαινε ιδίως στην περίπτωση νομοθεσίας, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει ότι η μη καταβολή των ασφαλίστρων συνεπάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 801 του αστικού κώδικα, την αυτοδίκαιη λύση των οικείων ασφαλιστικών συμβάσεων. Πράγματι, βάσει της νομοθεσίας αυτής, η λύση της συμβάσεως οφείλεται στη μη εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του τρίτου ο οποίος παύει να καταβάλλει τα προβλεπόμενα από τη σύμβαση αυτή ασφάλιστρα, χωρίς ωστόσο να λαμβάνεται υπόψη η αιτία της παύσεως αυτής των καταβολών.

59 Ως εκ τούτου, η έννοια της φράσεως «γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος», κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 86/653, δεν μπορεί να αφορά αποκλειστικώς τους νομικής φύσεως λόγους που είχαν ως άμεση συνέπεια τη λύση της συμβάσεως, αλλά αφορά τους λόγους που είχαν ως αποτέλεσμα τη λύση αυτή και οι οποίοι πρέπει να εξετάζονται από το εθνικό δικαστήριο βάσει του συνόλου των κρίσιμων νομικών και πραγματικών περιστάσεων, προκειμένου να διακριβωθεί αν η μη εκτέλεση της συμβάσεως οφείλεται σε περιστάσεις για τις οποίες είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος.

60 Κατά συνέπεια, όσον αφορά ειδικότερα τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται, προκειμένου να αποφανθεί επί της εκ μέρους της ERGO αξιώσεως επιστροφής των προμηθειών και επί της ενδεχόμενης αποσβέσεως του δικαιώματος λήψεως προμήθειας της A. Barlíková, να λάβει υπόψη το σύνολο των πραγματικών περιστατικών της προκειμένης περιπτώσεως, πέραν απλώς της εκ μέρους των ασφαλισμένων παραβάσεως της υποχρεώσεώς τους καταβολής των ασφαλίστρων, για να διαπιστώσει αν η μη εκτέλεση των οικείων ασφαλιστικών συμβάσεων οφείλεται σε υπαιτιότητα της εταιρίας αυτής ή όχι.

61 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 11, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι η φράση «γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος» δεν αφορά αποκλειστικώς τους νομικής φύσεως λόγους που είχαν ως άμεση συνέπεια τη λύση της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως, αλλά αφορά το σύνολο των νομικών και πραγματικών περιστάσεων για τις οποίες είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος και στις οποίες οφείλεται η μη εκτέλεση της συμβάσεως αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 11, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες), έχει την έννοια ότι δεν αφορά μόνον τις περιπτώσεις ολικής μη εκτελέσεως της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως, αλλά και τις περιπτώσεις μερικής μη εκτελέσεως, όπως είναι η μη επίτευξη του προβλεπομένου από τη σύμβαση όγκου πράξεων ή τη μη τήρηση της προβλεπομένης διάρκειας ισχύος της εν λόγω συμβάσεως.

2) Το άρθρο 11, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι η ρήτρα συμβάσεως εμπορικής αντιπροσωπείας, βάσει της οποίας ο εμπορικός αντιπρόσωπος οφείλει να επιστρέψει, αναλογικώς, ποσοστό επί της προμήθειάς του σε περίπτωση μερικής μη εκτελέσεως της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως,

δεν συνιστά «παρέκκλιση εις βάρος του εμπορικού αντιπροσώπου», κατά το εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 3, εφόσον το ποσοστό επί της προμήθειας που πρέπει να επιστραφεί είναι ανάλογο του εύρους της μη εκτελέσεως της συμβάσεως αυτής και υπό τον όρο ότι η μη εκτέλεση αυτή δεν οφείλεται σε περιστάσεις για τις οποίες είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος.

3) **Το άρθρο 11, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 86/653 έχει την έννοια ότι η φράση «γεγονότα για τα οποία είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος» δεν αφορά αποκλειστικώς τους νομικής φύσεως λόγους που είχαν ως άμεση συνέπεια τη λύση της συναφθείσας μεταξύ του αντιπροσωπευομένου και του τρίτου συμβάσεως, αλλά αφορά το σύνολο των νομικών και πραγματικών περιστάσεων για τις οποίες είναι υπαίτιος ο αντιπροσωπευόμενος και στις οποίες οφείλεται η μη εκτέλεση της συμβάσεως αυτής.**

(υπογραφές)